

IV — VI 1977

Imprezy folklorystyczne i regionalne

24.IV — w Kaliszu odbył się koncert laureatów II Woj. Przeglądu Amatorskiego Ruchu Artystycznego. Wystąpiły m. in. nagrodzone zespoły folklorystyczne i regionalne.

*

7—9.V — z okazji Dni Wrocławia odbyła się w tym mieście II „Cepeliada”. Wzięło w niej udział 36 spółdzielni cepeliowskich z terenu całego kraju, a 24 artystów ludowych demonstrowało swoje umiejętności. Na estradzie koncertowały zespoły ludowe: „Juhasi” z Czarnego Dunajca, „Kurpianka” z Kadziła, „Złoty Róg” z Krakowa oraz „Pilsko”.

*

15.V — w MPiK w Lublinie odbyły się targi Sztuki Ludowej, zorganizowane przez STL i Muzeum Okręgowe (Dział Etnograficzny). Targom towarzyszyły pokazy ludowego rękodziela oraz występy kapeli ze Skrobowa, zespołu wokalo-instrumentalnego „Pocztalionki” i znanego kowala, a przy tym gawędziarza — Bronisława Pietraka.

*

15.V — w Bydgoszczy, z okazji 30-lecia działalności Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „Prasa—Książka—Ruch”, zorganizowano w Parku Ludowym festyn, w czasie którego odbył się m. in. jarmark sztuki ludowej.

*

22.V — w WDK w Elblągu odbył się III Wojewódzki Kiermasz Twórczości Ludowej i Przemysłu Artystycznego. W kiermaszu wzięło udział ok. 40 tworców ludowych z terenu województwa. Zaprezentowali oni prace z dziedziny rzeźby ludowej, tkaniny artystycznej, hafciarstwa, koronkarstwa, wycinankarstwa, garncarstwa, malarstwa i in.

Spśród uczestników nagrody otrzymali: Anna Kiertyczak z Głębocka i Maria Jaśkiewicz z Kwidzyna za hafty, Stanisław Białczak z Fromborca za rzeźbę w drewnie, Ludwik Dmochowski z Kwidzyna za malarstwo, Marianna Kapka z Barcie za wycinanki, Henryk Gózdź z Tolkmicka za rzeźbę, Adam Piotrowski z Susza za malarstwo, Jerzy Wiśniorowski z Prabut za rzeźbę.

W ramach Kiermaszu odbył się też przegląd zespołów pieśni i tańca oraz występy kapel.

29.V — na Pl. Defilad w Warszawie dorocznym już zwyczajem odbyła się VI „Cepeliada”. Oprócz kiermaszu wyrobów „Cepeli” oraz prac członków STL artyści ludowi demonstrowali swoje umie-

jętności, a spółdzielnie cepeliowskie „Moda i Styl” oraz „Poziom” prezentowały modele inspirowane wzornictwem ludowym. Występowały również cepeliowskie zespoły pieśni i tańca, jak: „Podhale”, „Opoczno”, „Kamionka”. Po raz pierwszy wzięły udział w „Cepeliadzie” członkinie Kół Gospodyń Wiejskich (ok. 100 osób), demonstrowując prace zarówno ludowe, jak i typowo amatorskie, niejednokrotnie na bardzo niskim poziomie artystycznym. Istotne wydaje się jednak to, że po raz pierwszy obok selekcyjonowanych wyrobów „Cepeli” można było zobaczyć prace rzeczywiście obsługujące środowisko wiejskie. Jeśli eksperyment nie przysłużył się ugruntowaniu rangi sztuki ludowej, to był jednak ważny dla etnografów i wszystkich, których interesuje rzeczywista sytuacja sztuki ludowej w kraju.

*

4—12.VI — w Ciechojanku odbywał się VI Festiwal Folkloru Kujaw. W ramach imprezy otwarto wystawę rzeźby ludowej Kujaw, koncertowały zespoły wokalo-instrumentalne z Kowala, Starogo Brześcia, Radziejowa, Lubania, Pilichowa, kapele ludowe i grupy folklorystyczne z Lipna i Radomie. Zorganizowano kiermasz sztuki ludowej regionu i pokazy zdobienia fajansu z Włocławka.

*

4,5.VI — w Zubrzyicy Górnej na Orawie odbyło się Pasterskie Święto, organizowane corocznie z inicjatywy Muzeum Etnograficznego przy współpracy z Woj. Ośrodkiem Kultury, ZW ZSMP w Nowym Sączu i Gminnym Ośrodkiem w Jabłonce. Impreza ta, mająca na celu wskrzeszenie i zaprezentowanie dawnych zwyczajów, była zarazem przeglądem zespołów folklorystycznych regionu.

*

11—24.VI — w Ostrołęce odbyły się tradycyjne Dni Folkloru Kurpiowskiego, zorganizowane w ramach akcji pod hasłem „Człowiek—Praca—Twórczość”. Otwarcia imprezy dokonał prezydent miasta, podkreślając jak wysokie znaczenie przywiązują władze polityczno-administracyjne Ostrołęki do kultywowania tradycji regionalnych ziemi kurpiowskiej.

W programie „Dni” odbyła się m. in. defilada kurpiowskich zespołów regionalnych, jarmark sztuki ludowej, a w Muzeum Okręgowym w Ostrołęce została otwarta wystawa pn. „Twórczość ludowa Kurpi Białych”.

*

17,18.VI — w Poznaniu zorganizowano Jarmark Świętojański, w programie którego występowały m. in. zespoły

ludowe reprezentujące folklor różnych regionów. W ramach imprezy odbyła się również „Cepeliada”.

*

19.VI — na dziedzińcu Muzeum Etnograficznego w Toruniu odbył się kiermasz wyrobów ludowych z różnych regionów kraju.

*

23,24.VI — na Lednicy k. Gniezna odbyła się impreza folklorystyczna „Noc Kupaly”. Widowisko obrzędowe zaprezentowali aktorzy Teatru Polskiego w Poznaniu, występowały zespoły i kapele ludowe, zorganizowano też jarmark wyrobów ludowych.

*

23—26.VI — w Żywiecu i Ujsołach odbył się kolejny doroczny Festiwal Folkloru Górali Polskich — Żywiec 77, impreza mająca na celu kultywowanie i propagowanie kultury ludowej wszystkich góralskich grup etnicznych zamieszkujących na terenie Polski.

Do udziału w tegorocznym Festiwalu zgłosiło się ponad 40 regionalnych zespołów pieśni i tańca oraz kapel góralskich. Jury oceniała występy w trzech grupach: w kategorii zespołów autentycznych, artystycznie opracowanych i stylizowanych.

Z okazji Festiwalu zorganizowano szereg imprez towarzyszących, m. in. na jeziorze Żywieckim „Forum Folklorystyczne”, „Świętojanki” oraz „Wieżczór zbratania serc góralskich”. Jedną z dodatkowych atrakcji był „Jarmark góralski” odbywający się w Żywiecu.

*

24—26.VI — w Płocku odbył się XI Ogólnopolski Festiwal Folkloru i Sztuki Ludowej. W programie tej wielkiej imprezy, w której udział wzięło ok. 1.500 uczestników, koncertowały 22 zespoły ludowe, folklorystyczne i regionalne oraz kapele ludowe; odbyły się kiermasze: sztuki ludowej, pierników żywieckich, ludowych potraw i napojów. Otwarte zostały wystawy: „Sztuka ludowa we współczesnym wnętrzu”, wystawa prac tegorocznych laureatów nagrody im. Kolberga oraz wystawa fotogramów Janusza Krippendorfa pn. „Spotkanie z plockim festiwalem”.

Ponadto zorganizowano spotkanie z postaciami ludowymi i laureatami nagrody im. Kolberga, którym uroczyste wręczono na dziedzińcu Muzeum nagrody, a na zakończenie Festiwalu zademonstrowano widowisko folklorystyczne „Noc Kupaly”, po którym odbyły się tradycyjne „Wianki” na Wiśle z pokazami pirotechnicznymi.

W przeglądzie zespołów nagrodę I (10.000 zł) otrzymał Zespół Folklorystyczny „Jaworzniak” z Będzina, 2 nagro-

II. 1. Z Festiwalu w Kazimierzu nad Wisłą. 1977 r.

Fot.: J. Magierski

dy II (po 7.500 zł) — Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Ceków” z Cekowa, woj. kaliskie oraz Zespół Regionalny z Kłębowa, woj. zielonogórskie. Nagrodę III (5.000 zł) otrzymał Zespół Folklorystyczny z Męcinki, woj. legnickie. Pozostałe zespoły otrzymały dyplomy uczestnictwa w XI Ogólnopolskim Festiwalu Folkloru i Sztuki Ludowej w Płocku.

*

VI — w Muzeum Wsi Opolskiej w Bierkowie odbył się festyn ludowy pn. „Wieś opolska w tańcu i przyśpiewce”. W programie wystąpiły zespoły: „Dzióbki” z Biestrzennika, „Sikorki”, z Chobia, „Dylakowianki” z Dylak, śpiewacy z Osowca, kapela ludowa ze Starej Kuźni, muzycy z kombinatu PGR Namysłów.

*

30.VI—3.VII — w Kazimierzu nad Wisłą odbył się XI Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych. Festiwal został zainaugurowany głównym koncertem pn. „Od Kaszub do Podhala”, kontynuowanym dnia następnego, ponadto na Małym Rynku odbył się konkurs „Bosej nóżki” i „Duży — Mały”, a w Domu Stowarzyszenia Architektów koncert poezji i muzyki ludowej oraz w MDK „Noene muzykowanie” — improwizacje muzyków ludowych. Z okazji Festiwalu otwarto kilka wystaw, zorganizowano kiermasz sztuki ludowej i Wieczór Gawęd Ludowych przy ognisku. Oprawę plastyczną Festiwalu i dekorację miasta projektował znany scenograf Adam Kilian.

Wystawy i konkursy

3.IV — w Muzeum Wsi Opolskiej w Bierkowie otwarta została wystawa pn. „Plastyka obrzędowa regionu nowosądeckiego”.

*

3.IV — we wsi Lyse, woj. ostrołęckie, odbył się doroczny konkurs na palmy i pisanki wielkanocne. Organizatorami konkursu byli: Muzea Okręgowe

w Łomży i Ostrołęce, Związek Sp. Rękodzieła Ludowego i Artystycznego. Tow. Miłośników Ziemi Kurpiowskiej i Gminy Ośrodek Kultury w Łysych.

Na konkurs zgłoszono ponad 100 palm i ok. 200 pisanek wykonanych przez kurpiowskich twórców ludowych. Nagrody za palmę otrzymały: Helena Możdżeń z Łysych, Krystyna, Urszula i Leokadia Szmigiel z Serafina, Elżbieta Oślicka, Czesława Konopka z Kadzidla, Janina Chrostek z Tatar, Teresa Piankowska i Bolesława Baldyga z Kadzidla.

Nagrody za pisanki otrzymały: Maria Spodek z Pniewa, Czesława Konopka z Kadzidla, Barbara Bakula ze Strzałek, Czesława Kaczyńska z Piasecznicy, Maryla Tyc z Białous Łusek.

*

12.IV — w Muzeum Ziemi Sochaczewskiej otwarto wystawę „Wojsko polskie w rzeźbie ludowej”, przygotowaną przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

*

15.IV — w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie otwarto wystawę „Twórczość nieprofesjonalna w grafice i plakacie włoskim”, zorganizowaną pod patronatem włoskiego Instytutu Kultury, a przygotowaną przez galerię „La Feluca” w Rzymie.

*

28.IV — w Klubie MPiK w Zduńskiej Woli otwarto wystawę „Trony i insygnia wodzowskie dawnej Afryki”, przygotowaną przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie. Wystawę przeniesiono w czerwcu do Muz. Archeologicznego w Gdańsku.

*

IV — w Muzeum Okręgowym w Siedlcach zorganizowana została wystawa pn. „Wycinanka ludowa z regionu kołbielskiego i Powiśla Garwolińskiego”. Wystawa przygotowana została przy pomocy Kola Folklorystycznego studentów polonistyki WSP w Siedlcach (pod kier. mgr. Antoniego Śledzińskiego), którzy w czasie ubiegłorocznych wakacji prowadzili penetrującą terenową: w efekcie doskonale przeprowadzonej akcji Muzeum otrzymało ok. 700 prac od 20 wycinankarek. W wyniku bardzo wysokiego poziomu wycinanek, najlepszym przyznano nagrody.

*

IV — w parczewskim Domu Kultury (woj. białkopodlaskie) czynna była pokonkursowa wystawa pisanek. W konkursie udział wzięło 26 osób, z których nagrody I otrzymały: za pisanki zdobione woskiem — Maria Abramukowa z Chmielowa, za pisanki drapane — Maria Krabik z Gródka; nagrody II — Stefania Borzym z Kopiny i Stanisława Karbik z Gródka.

*

IV — w Galerii Współczesnej Sztuki Ludowej w Nowym Targu czynna była wystawa haftów spółdzielni „Makowianka”.

*

IV — w Muzeum Ziemi Wieluńskiej w Wieluniu czynna była wystawa pn. „Haft i tkanina sieradzka”.

*

IV — w Muzeum w Pułtusku otwarta była wystawa prac ceramicznych ludowego garncarza Eugeniusza Piotrowskiego.

*

IV — w WDK w Bydgoszczy odbył się przegląd plastyki amatorskiej, w którym uczestniczyło 60 autorów, zgłaszając w sumie 600 prac. Jury przyznało nagrody i wyróżnienia. Najlepsze z nadesłanych prac zaprezentowano na wystawie zorganizowanej w WDK.

*

2.V — w Krakowskim Domu Kultury otwarta została wystawa prezentująca dorobek Woj. Przeglądu Twórczości Nieprofesjonalnej. Wystawiono tu ok. 50 rzeźb i 140 obrazów — 68 autorów z czego 80 prac wytypowano na II Triennale Sztuki Nieprofesjonalnej we Wrocławiu.

*

7.V — w Muzeum w Gliwicach otwarto pokonkursową wystawę twórczości nieprofesjonalnej pn. „Gliwice w malarstwie i grafice”. Organizatorami byli: Woj. Ośrodek Kultury — filia w Gliwicach, Tow. Przyjaciół Gliwic oraz Muzeum.

*

13.V — w Domu Kultury w Myślenicach otwarta została III wojewódzka wystawa pokonkursowa tradycyjnych ozdób bibulkowych pn. „Kwiaty Polskie”. Organizatorami byli: Urząd Miasta i Gminy, Miejski Dom Kultury w Myślenicach oraz Klub Plastyków Amatorów i Twórców Ludowych.

*

14.V — w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie otwarto wystawę rzeźb w drewnie Ipolitasa Użkurnisa, zorganizowaną przy współudziale ZG TPPR.

*

20.V — w Kielcach otwarta została wystawa, na której zaprezentowano dorobek Przeglądu Plastyki Amatorów woj. kieleckiego. Na Przegląd wpłynęło 200 prac 52 autorów, z czego jury zakwalifikowało na wystawę wojewódzką 113 prac.

*

26.V — w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie otwarta została pokonkursowa wystawa pn. „Rodzina w polskiej sztuce ludowej”. Organizatorami konkursu byli: „Gromada—Rolnik Polski”, Państw. Muz. Etnograf. w Warszawie oraz „Cepelia”, Zarząd Gł. Zw. Zaw. Pracowników Rolnych, STL, Zarząd Gł. ZSMP, Centralny Związek Kółek Rolniczych.

Na konkurs nadesłano 2.100 prac 240 autorów, z czego jury, pod przewodnictwem prof. dr. Romana Reinfussa, zakwalifikowało na wystawę 174 prace 55 twórców i przyznało nagrody następujące: w dziedzinie rzeźby — nagrodę II otrzymał Edward Kołacz ze Szczecina, nagrody III — Bronisław Chojęta z Adamowa, woj. siedleckie, Maria Chudoba z Bytomia (rzeźba w węglu), Stanisław Majewski ze Sternalie, woj. częstochowskie, Szczepan Mucha ze wsi

Szale, woj. sieradzkie, Tadeusz Żak ze wsi Łazy, woj. kieleckie.

W dziedzinie rzeźby ceramicznej nagrodę II otrzymał Stefan Kwapisz z Rędocina, woj. kieleckie, nagrody III — Czesław Ambrożkiewicz, Zygfryd Gajewski i Jerzy Witek — wszyscy z Urzędowa-Bęczyna.

W dziedzinie malarstwa na szkle nagrodę I otrzymała Ewelina Pęksowa z Zakopanego, nagrodę II — Jolanta Pęksowa z Zakopanego.

W dziedzinie tkaniny nagrody II otrzymały: Janina Buraczyk z Korycina, woj. białostockie, Romualda Puzanowska z Marchelówki, woj. białostockie, nagrody III — Jadwiga Hniedziejko z Trofimówki, woj. białostockie, Regina Maselbas z Wasilówki, woj. białostockie, Apolonia Michnowicz z Sitawki, woj. białostockie.

W dziedzinie wycinanki nagrodę III otrzymała Agnieszka Majer ze Złakowa Borowego, woj. skierniewickie.

Ponadto przyznano szereg wyróżnień.

Scenariusz wystawy opracowała mgr Halina Olędzka, autorem ekspozycji był Krzysztof Burnatowicz.

Z okazji wystawy wydano katalog zawierający wstęp dr. Jana Krzysztofa Makulskiego, regulamin konkursu, listę nazwisk autorów nagrodzonych i wyróżnionych oraz ilustracje.

*

27.V — w Okręgowym Muzeum Miedzi w Legnicy otwarto wystawę dzwonek z kolekcji Ewy Śliwińskiej. Wystawę zorganizowało Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

*

29.V — w Klubie „Kalina” w Lublinie otwarto wystawę — kiermasz wycinanek i pisanek Aleksandry Niedzialek z Kalinowszczyzny. Autorka jest zasłużonym członkiem STL i niedawno otrzymała odznakę Zasłużonego Działacza Kultury.

*

V — z okazji Dni Kultury, Oświaty, Książki i Prasy otwarto w brzozowskim Domu Kultury (Rzeszowskie) wystawę twórców ludowych z okolic Brzozowa.

*

V — w Muzeum Etnograficznym w Toruniu czynna była pokonkursowa wystawa pn. „Plastyka ludowa i amatorska woj. toruńskiego”. Konkurs został zorganizowany przez Muzeum w celu sprawdzenia „stanu posiadania” regionu. Nadesłano 1200 prac z dziedziny rzeźby, malarstwa i rękodzieła, z czego ok. 200 prac zostało zakwalifikowanych na wystawę.

*

V — w Klubie „Orion” w Warszawie otwarto wystawę ludowego artysty i poety Bronisława Pietraka z Gutanowa, woj. lubelskie. Na wystawie pokazano jego prace z dziedziny kowalstwa artystycznego, wycinanki, a także publikacje książkowe.

*

V — w domu Kultury w Janowie Lubelskim, z okazji Dni Kultury, Oświa-

ty i Książki, otwarta została wystawa rzemiosła artystycznego. Pokazano tu koronki, haft, wyroby z drewna i ze słomy oraz ceramikę użytkową z Łązka.

*

1.VI — w Muzeum Ziemi Wieluńskiej otwarto wystawę pn. „Współczesna sztuka ludowa regionu wieluńskiego i sieradzkiego”. Na ekspozycji znalazły się m. in. prace Stanisława Krcpy i Szczepana Muchy. Wystawa stanowiła etap wstępny do wystawy pokonkursowej, która ma być zorganizowana we wrześniu w Muzeum w Sieradzu.

*

2.VI — w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie otwarto wystawę „Współczesne formy obrzędowości polskiej”. Komisarzem był E. Barcikowski.

*

4.VI — w Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku otwarto wystawę „Na szkle malowane — ludowe obrazy z Podhala” — ze zbiorów Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem.

*

5.VI — w Zalipiu rozstrzygnięty został konkurs na zdobione domy na Powiślu Dąbrowskim pn. „Malowana chata”. Do konkursu zgłosiło się 57 osób ze wsi: Zalipie (32), Kuzie (3), Ćwików (2), Niwki (5), Kłyż (4), Gorzyce (1), Samocice (1), Podlipie (3), Bolesław (1), Otfinów (1), Kanna (1), Pawłów (1), Borusowa (1), Olesno (1).

Jury w składzie: prof. dr Roman Reinfuss, mgr Teresa Komornicka, red. Aleksander Jackowski, mgr Zdzisław Szewczyk, mgr Adam Bartosz przyznało nagrody następujące: nagrody I otrzymały: z Zalipia — Maria Wojtyto, Elżbieta Boduch, Maria Sierak, Zofia Majchrowska-Owca, Janina Lizakowa, Monika Szlosek, Stefania Łączyńska, Agnieszka Rachmaciej, Maria i Felicja Mosio, Kazimiera Borek, Maria Chlastawa, Zofia Bochenek, Zofia Kaczówka, Antonina Szczebak, Janina Jurek, Stanisława Stalica, Zofia Janeczek, Wanda Boduch, Anna Borek, Janina Lizakówna, Wanda Micek, Zofia Dymon, Wanda Wojtyto, Barbara Kaczówka, Maria Ruta; z Niwek — Rozalia Trela, Felicja Janeczek, Janina Szczygieł; z Kłyża — Rozalia Zaród, Janina Łata; z Bolesławia — Genowefa Kochanek; z Kannej — Helena Cieślak; z Kuzi — Adela Szlosek; z Ćwikowa — Danuta Szczebak; z Samocic — Anna Święci; z Podlipia — Aniela Majka; z Otfinowa — Adela Królikowska. Ponadto przyznano 14 nagród II i 4 nagrody III.

Fundatorami nagród byli: Ministerstwo Kultury i Sztuki, Wydział Kultury Urz. Woj. w Tarnowie, Fundusz Rozwoju Twórczości Ludowej.

*

6.VI — w Muzeum Regionalnym w Radomsku otwarto wystawę pn. „Sztuka Ludowa Ziemi Radomszczańskie”, prezentująca I etap konkursu na sztukę ludową woj. piotrkowskiego. Na wystawie pokazano rzeźbę,

tkaninę, ceramikę ludową, sztukę obrzędową, pajaki i bukiety.

*

11.VI — w Radomiu, z okazji I Woj. Zjazdu oddziału radomskiego STL, zorganizowana została wystawa sztuki ludowej.

*

11.VI — w sali „Turnia” Tatrzańskiego Towarzystwa Kulturalnego otwarto wystawę prac Andrzeja Gombosa z Jurgowa i jego uczniów, kultywujących tradycje sztuki ludowej tego regionu.

*

16.VI — w Lubelskim Domu Kultury otwarto wystawę pn. „Cepelia na Lubelszczyźnie”. Zaprezentowano tu wyroby spółdzielni cepeliowskich: „Wikliniarka”, „Ludart”, „Pamiętka z Lublina”, „Artystyczny Przemysł Drzewny w Nalęczowie” i „Galanteria Drzewna” w Pulawach.

*

18.VI — w Klubie Stowarzyszenia „Pax” w Kielcach otwarto wystawę pokonkursową wystawę współczesnej ludowej sztuki sakralnej Kielecczyzny, organizowana tradycyjnie przez Oddział Woj. Stowarzyszenia „Pax” i ZZG — Zespół Handlu „Veritas” w Warszawie.

Na tegoroczny konkurs wpłynęło 427 prac 56 twórców. Jury przyznało nagrody następujące: w dziedzinie rzeźby nagrodę I otrzymał Józef Zganiacz, nagrodę II — Tadeusz Żak i Józef Kwiecień, nagrodę III — Marian Brzeziński i Aleksander Kucharski; w dziedzinie malarstwa: nagrodę I — Maria Wiśnios, nagrodę III — Stanisław Proboszcz. W dziedzinie ceramiki nagrodę I — Stanisław Seweryński, nagrody II — Janina Gozdecka i Stefan Sowiński, nagrodę III — Tadeusz Połetek.

Ponadto przyznano wyróżnienia i dyplomy uznania.

Scenariusz wystawy i ekspozycję przygotował art. plastyk Jerzy Wroniewski. Z okazji wystawy wydano katalog zawierający wstęp Barbary Katarzyny Erber oraz ilustracje.

*

19.VI — w zabytkowym dworze z Rdzawy w Sądeckim Parku Etnograficznym otwarto wystawę sztuki ludowej Opolszczyzny, zorganizowana w ramach współpracy Muzeum nowosądeckiego z Muzeum Wsi Opolskiej. Pokazano obiekty pochodzące ze zbiorów tego Muzeum oraz z Muzeum Śląska Opolskiego i opolskiej „Cepelii”. W dniu otwarcia wystawy odbył się kiermasz wyrobów ludowych.

*

23.VI — w Muzeum Etnograficznym w Toruniu otwarto wystawę pn. „Kultura ludowa ziemi chełmińskiej”. Wystawę zorganizowano w efekcie prowadzonych przez Muzeum badań terenowych i na bazie uzyskanych tą drogą materiałów. Zaprezentowano wybrane dziedziny kultury materialnej, przykłady obrzędów i sztuki ludowej, w sumie —

obrazując życie tradycyjnej wsi chełmińskiej z okresu przełomu XIX/XX wieku.

Pokazane na wystawie eksponaty pochodziły głównie ze zbiorów własnych Muzeum Etnograficznego w Toruniu, pozostałe — ze zbiorów Muzeów: w Grudziądzu, Nowym Mieście Lubawskim i z kolekcji Andrzeja Rzannego z Łasina, woj. toruńskie.

Scenariusz wystawy opracowali: Aleksander Blachowski, Bożena Dudarewicz, Hanna Muzalewska, Anna Myśliwiec, Maria Polakiewicz, Barbara Szychowska-Boebel, Iwona Święch, Roman Tubaja, Irena Wronkowska. Komisarzami wystawy byli: R. Tubaja i I. Wronkowska.

Ekspozycję projektował Józef Pietrzyk.

*

28.VI — w Galerii Zrzeszenia „Cepelia” w Warszawie otwarto konkursową wystawę polskiej wycinanki ludowej. Organizatorami byli: Zw. Sp. Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Cepelia” oraz Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych w Warszawie.

*

30.VI — w salach Muzeum Kazimierza Dolnego otwarto wystawę „Polskie stroje ludowe”, przygotowaną przez Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

*

VI — w Muzeum Ziemi Limanowskiej w Limanowej rozstrzygnięto konkurs na haft ludowy, zorganizowany tu po raz drugi przez Muzeum wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Kultury i Towarzystwem Miłośników Ziemi Limanowskiej. Na konkurs wpłynęło 300 prac 75 twórców. Jury pod przewodnictwem mgr. Zdzisława Szewczyka przyznało dwie nagrody I — Stanisławowi Budzyńskiemu z Bukowiny Tatrzańskiej i Franciszkowi Janowi z Zabrzeży k. Łącka. Nagrody II otrzymali: Andrzej Czernik z Bukowiny Tatrzańskiej, Apollonia Świerż-Zalewska z Kostrzy k. Jodłownika, Stanisława Cukier z Zakopanego.

Ponadto przyznano szereg wyróżnień.

*

VI — w WDK w Koszalinie czynna była wystawa pn. „Wielec Polacy w rzeźbie ludowej”, zorganizowana staraniem Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Koszalinie, Muzeum Etnograficznego w Toruniu, które wypożyczyło eksponaty pochodzące z konkursu na powyższy temat, Wydziału Kultury i Sztuki Urz. Woj. oraz WDK.

*

VI — w Muzeum Okręgowym w Piotrkowie Trybunalskim otwarto wystawę pn. „Sztuka ludowa woj. piotrkowskiego”. Był to drugi etap konkursu ogłoszonego przez placówki muzealne ziemi piotrkowskiej, mającego na celu zorientowanie się w liczbie twórców ludowych działających na terenie województwa oraz propagowanie tradycyjnej sztuki ludowej.

Na wystawie zgromadzono ponad 400 prac wybranych spośród nadesłanych

na konkurs. Dominowała tkanina, zapaski, pisanki, wycinanki, rzeźba i plecionki.

*

VI — w Warszawie w Domu Kultury Radzieckiej czynna była wystawa pn. „Sztuka ludowa i użytkowa XIX—XX wieku”, na której pokazano eksponaty pochodzące z Państwowego Muzeum Historycznego i Artystycznego w Zagorsku (ZSRR).

*

VI — w Gdańsku rozstrzygnięty został doroczny VII konkurs pn. „Ludowe talenty”, organizowany przez Zrzeszenie Kuszubsko-Pomorskie wraz z Woj. Ośrodkiem Kultury. Konkurs miał na celu rozwinięcie zainteresowań dla sztuki ludowej wśród młodzieży wiejskiej, i z roku na rok przyciąga coraz większą liczbę uczestników.

*

VI — w Poznaniu rozstrzygnięty został I ogólnopolski konkurs na instrumenty ludowe oraz rzeźby ludowe o tematyce muzycznej, organizowany przez Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miejskiego, Poznańskie Towarzystwo Muzyczne oraz Muzeum Narodowe w Poznaniu.

W konkursie wzięło udział 84 rzeźbiarzy i twórców instrumentów muzycznych z 35 województw. W sumie nadesłano 200 rzeźb i 97 instrumentów. Jury pod przewodnictwem Barbary Teżyckiej wysoko oceniło szczególnie instrumenty. Przyznano nagrody następujące: w dziale instrumentów ludowych nagrody I (po 5.000 zł) otrzymali: Florian Modrzyk ze Zbąszynia za koźły i siesieńki oraz Antoni Piecha z Pewli Wielkiej za dudy żywieckie. W dziale rzeźby nagrody I nie przyznano, nagrody II otrzymali: Jan Dorosz z Białej Podlaskiej i Stefan Miecchówka z Bielska-Białej.

*

VI — w salach Muzeum Okręgowego w Częstochowie czynna była wystawa zapasek ludowych tego regionu.

Polska sztuka ludowa za granicą

19.IV — w ramach Dni Literatury Polskiej na Ukrainie otwarto w Kijowie wystawę „Polskie stroje ludowe”, przygotowaną przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

*

21.V — w Galerii Sztuki Ośrodka Informacji i Kultury Polskiej w Lipsku otwarta została wystawa pn. „Wiosna w naszym ośrodku”, zorganizowana przez Sp. Zrzeszenie „Milenium” z Krakowa. Na wystawie pokazano ludowe kwiaty z bibuły i przedmioty zdobione motywami kwiatowymi. Wystawa połączona była z pokazem wykonawstwa, demonstrowanego przez malarkę z Zali-pia — Marię Chlastawę i kwaciarkę z Żywca — Katarzynę Motyka.

*

V — na Międzynarodowych Targach Paryskich w stoisku polskim oferowano

m. in. fajans włocławski i wyroby sztuki ludowej.

*

1.VI — w Lipsku, z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka, czynna była wystawa zabawki ludowej, zorganizowana przez Ośrodek Informacji i Kultury Polskiej. Wystawa składała się z 3 części: w cz. I — zaprezentowano 100 zabawek nagrodzonych na ogólnopolskim konkursie twórców ludowych, w cz. II — eksponaty Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, w cz. III — wystawiono i sprzedawano współczesną polską zabawkę ludową.

*

5.VI — w Recklinghausen (RFN) otwarto wystawę „Dawna polska sztuka ludowa”, zorganizowaną przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie. Komisarzem wystawy była H. Oledzka.

*

6.VI — w Ośrodku Informacji i Kultury Polskiej w Bratysławie otwarto wystawę „Współczesna sztuka ludowa w Polsce”, przygotowaną przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie. Komisarzem była A. Raczyńska, autorem scenariusza Fr. Midura.

*

26.VI — w Zagrzebiu otwarto międzynarodową wystawę „Naiwni 77”. Dział polski zorganizowało Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie. Komisarzem był A. Jackowski.

*

Inne

22.IV — w Sali Ratuszowej w Żywiecu odbyła się uroczystość wręczenia „Nagrody Europejskiej Za Kulturowanie Sztuki Ludowej — 1977” Zespołowi Pieśni i Tańca „Gronie” z Żywca przez Fundację FVS w Hamburgu.

*

17—24.V — w Szamotulach trwał ogólnopolski plener rzeźbiarzy ludowych, organizowany przez Szamotulski Ośrodek Kultury przy współudziale Urzędu Miasta i Gminy oraz Wydziału Kultury i Sztuki Urz. Woj. Powstałe na plenerze rzeźby monumentalne przeznaczono jako ozdobę Parku Zamkowego, a na zamknięcie pleneru odbył się kiermasz, na którym sprzedawano mniejsze rzeźby uczestniczących w plenerze artystów ludowych.

*

20.V — po raz VI przyznane zostały nagrody „Chłopskiej Drogi” im. Jana Pocka dla twórców ludowych.

W tym roku otrzymali je: Marian Adamski — plastyk, założyciel ośrodka rzeźbiarskiego w Łukowie, Stanisław Korpa — rzeźbiarz, malarz i wycinankarz z Rudy, woj. sieradzkie, Maria Kozackowa — poetka z Dąbrowy Tarnowskiej, Stanisława Niedźwiedzka ze wsi Baba, woj. ostrołęckie — wycinankarka kurpiowska, Michał Słowik-Dzwon — poeta i rzeźbiarz ze Szczawnicy, Stefan Winnicki z Łowicza — mistrz gry na wielu instrumentach ludowych, zbieracz łowickiego folkloru muzycznego.

Nagrody wręczył redaktor naczelny „Chłopskiej Drogi”, Mieczysław Róg-Świostek.

VI — przyznano po raz czwarty dorożne nagrody im. Oskara Kolberga. Otrzymali je w tym roku: prof. Józef Burszta — etnograf, redaktor naczelny dzieł Kolberga, Jan Bzdęga — działacz zasłużony dla folkloru biskupińskiego, Józefa Chaladaj — ludowa tkaczka, hafciarka, wycinankarka regionu sieradzkiego, Zygmunt Grabarski — twórca szopek krakowskich, Stanisław Klejnas — muzyk ludowy spod Skierniewic, Edward Kołacz — rzeźbiarz ludowy ze Szczecina, Scholastyka Krupowicz — twórczyni dywanów dwuosnowowych z Białostocczyny, Adam Kuchta — metaloplastyk i twórca ludowych instrumentów muzycznych z Podhala, dr Zofia Kwaśnicowa — działaczka zasłużona dla polskiego folkloru tanecznego, Jan Lubomirski — zbieracz folkloru z Warmii i Mazur, Stanisław Seweryński

— garniarz spod Iłży, ks. Bernard Sychta — zasłużony badacz gwary kaszubskiej, Jan Tacina — zbieracz pieśni beskidzkich, prof. Wanda Telakowska — organizatorka wzornictwa opartego na sztuce ludowej, Anna Uliczka — twórczyni regionalnego zespołu pieśni i tańca z Opolszczyzny, Władysław Walczak — malarz na szkłe z Podhala. Ponadto: Zespół Regionalny im. Jana Malinowskiego ze Szczawnicy i jego kierowniczka Aniela Krzeczwińska, Zespół im. Bema z Budapesztu, Zespół „Krakus” z Belgii, Zespół „Podhale” z Montrealu, Zespół „Rzeszowiacy” z Chicago, Zespół „Warszawa” z Francji.

VI — z okazji pierwszego zespołowego wystąpienia na Międzynarodowych Targach Poznańskich rząd Aus-

tralii przekazał rządowi polskiemu bogaty zbiór wyrobów rzemiosła dawnych ludów zamieszkałych na tym kontynencie. Kolekcję, liczącą 110 eksponatów, zaprezentowano na wystawie w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu. Wraz z kolekcją dostarczono bogato ilustrowany katalog wystawy ze wstępem Dicka Rotghseya, wybitnego znawcy australijskiej sztuki plemiennej.

*

Poczta Polska wprowadziła do obiegu serię znaczków ilustrujących polskie zwyczaje i obrzędy ludowe. Projektantką znaczków, opracowanych na podstawie XIX-wiecznych drzeworytów ze zbiorów Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie — była Krystyna Tarkowska.

S U M M A R I E S • P E 3 I O M E

SUMMARY OF ARTICLES

Aleksander Jackowski — Pictures (CONTEMPORARY FOLK PAINTING AND ITS FRINGE AREAS).

Contemporary folk painting does not constitute a continuation of the still lively tradition and it differs considerably from the old folk painting which ceased to exist towards the end of the 19th century. Stating this fact the author proceeds to define the criteria which would allow of classifying some of the contemporary paintings as folk art. Opening his description Jackowski records that there are three different kinds of contemporary painting in the Polish rural areas. Group 1 includes religious pictures prompted by the artist's inner need and painted mainly for his own use. Formally this kind of painting gravitates towards that usually called „naive”.

In group 2 there are paintings consciously stylized after the old „folk art” fashion, they are inspired from the outside and addressed to the town-dwellers. Painting on glass belongs to group 2.

Group 3 comprises pictures which come completely within the category of amateur painting. They show no connection with the traditional function and style of folk painting. This kind of painting is created on the basis of a conscious and directed observation of nature. It is possible that in future a detailed analysis will help to distinguish certain features of these paintings which are a result of different ornamentation and colour habits, the character of the peasants' work and their bond with Nature. At present, however, there is no basis for treating this kind of painting as folk art and therefore the author omits it in his description.

The pictures of group 1 are painted on canvas or on paper by a few genuine painters in various regions of the country. The author presents the most outstanding of them in detail and uses their work as an example to describe the phenomenon of contemporary folk painting in Poland.

The painters in question are Dorota Lampart, Nikifor, Michał Mazurek, Maria Wiśnios, Katarzyna Gawłowa and Józef

Franusiak. They all include sacral themes in their work but it is not because they want to possess a conventional devotional painting which would serve them during prayer because such pictures can be bought easily. For these people painting is an act of prayer and meditation about the most important problems while the painting itself is a morality.

The personalities and life stories of all those artists are completely different.

Zofia Barańska (b. 1907) in Zalipie used to paint the walls of cottages when she was a girl. She also painted holy pictures according to folk tradition still alive then. When she was found and visited thirty years later it turned out that she changed her style completely. Among other things she had made an unsuccessful copy of Van Gogh's „Sunflowers”. Despite her efforts she cannot recapture the sincerity of her early style. She is a rich farmer's wife and has typical contemporary peasant taste. She paints for town-dwellers and her pictures are carefully executed „exercises” on a given theme.

Katarzyna Gawłowa (b. 1895) took to painting to adorn her room when she was already old and unable to work any more. She painted angels, the saints and the Virgin Mary on the plaster walls and on paper. Her naive pictures have features of folk art in respect to composition, colours, symmetry and rhythm. They are an expression of her simple and trusting piety.

Maria Wiśnios (b. 1914) has been doing religious pictures for over twenty years using water colours, tempera and crayons. She first began to paint to help her school-boy son. Her work differs from the old folk painting in dynamics, individual treatment of themes and a lack of decorative ornamentation. Yet it is folk in character and that — according to the author — stems from the paintress's mentality, leading her to interpret her subjects in the style dictated by traditional religious and aesthetic consciousness of the peasant. The composition of her pictures is synthetic and monumental and she treats colour in a decorative way.